

Kirkegårdens leder

Anmeldelse af jubilæumsbog for Foreningen af Danske Kirkegårdsledere

Af Lone van Deurs

Landskabsarkitekt MDL

Klaus Bertelsen (red.), *Kirkegårdens Leder*.

Jubilæumsbog for Foreningen af Danske Kirkegårdsledere. Gylling 2021.

Kan bestilles på Foreningen af Danske Kirkegårdslederers hjemmeside,

www.danskekirkegaarde.dk

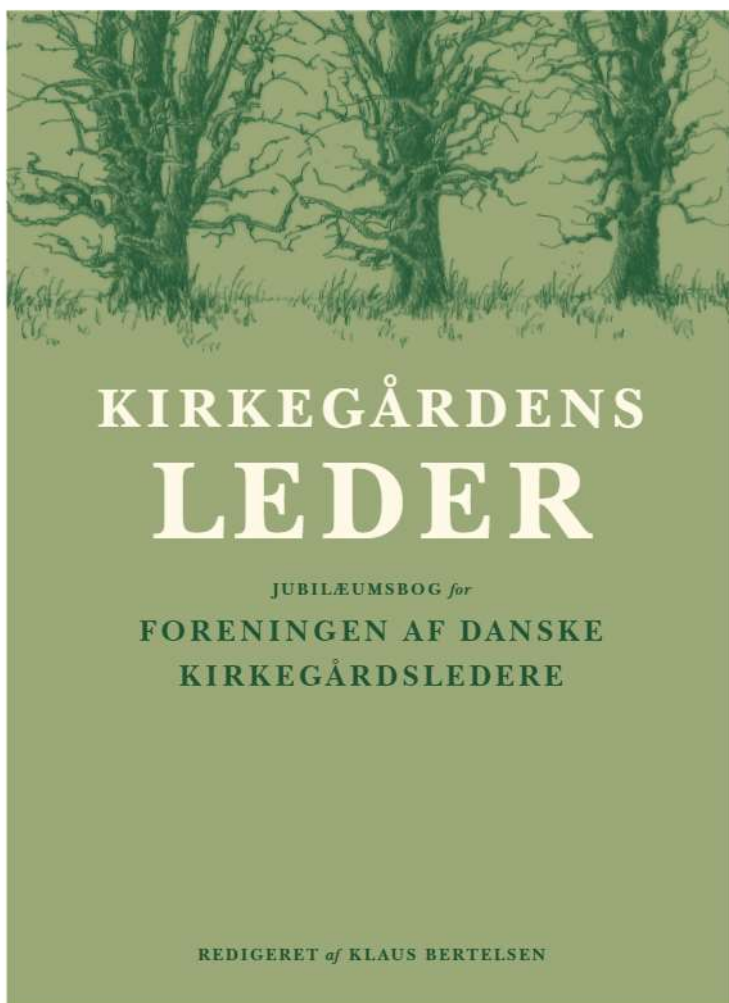
En beskedent lille bog, delikat at få i hånden, støvgrøn og på forsiden udsmykket med tegninger af en række krogede gamle træer, som så tydeligt symboliserer urkraft og forgængelighed. Tolv kapitler eller snarere tolv små fortællinger, der hver især og på meget forskellig vis gør læseren klogere på det store kredsløb, der skal kunne fungere, for at kirkegårdens mange funktioner kan opretholdes. Fortid, nutid og fremtid favnes gennem de enkelte forfatteres erindringer og tanker, alle med lederen som omdrejningspunkt.

Nu forhenværende kirkeminister Joy Mogensen indleder med en lykønskning til foreningen og oplister de fleste af de dueligheder, der skal i spil for både indadtil og udadtil at kunne skabe tilfredsstillende resultater. Det er en bred vifte af egenskaber – "kreativ, grønne fingre, administrative evner, sjælesorg og praktisk snusformuft" – som bør være blandt lederens spidskompetencer og er ord, der gentages i mange af de følgende artikler.

"Hvordan bliver en forening 100 år?" er overskriften på en grundig historisk redegørelse fra grundlæggelsen i 1921 og frem til jubilæumsåret 2021. Man fornemmer, at der ligger en faglig stolthed over at kunne være en del af forvaltningen og udviklingen af, som der skrives, "3.000 større og mindre kulturhistoriske samlinger af planter og træer gennem flere hundrede år". Godt at blive oplyst om, at det "samlede areal

er på størrelse med Bornholm”, det sætter gang i forståelsen af fagområdets vigtighed og behovet for dygtige og ansvarsbevidste ledere. Artiklens slutbemærkning er, at ”alt skal foregå sømmeligt”. Det er et flot etisk mål at sætte sig og ønskeligt som det fundamentale værdigrundlag for samtlige faglige organisationer, der arbejder med kirkegårdene.

Den første formand, Jens Gravesen, var en mand af format, som gennemførte uddannelsen som gartner med en grundig faglig baggrund på trods af faderens ønske om en akademisk uddannelse. Gennem sine 27 år som formand og begavet med et bredt udsyn samt personligt engagement i gartneri, frugtplantage, administration og sans for ordentlighed i forhold til samtlige begravelser formåede han at bygge et solidt fundament for foreningens videre arbejde.

Et øjebliksbillede fra et årsmøde på Hindsgavl Slot fortæller om en forening, der også formår at pleje den sociale side af et fællesskab med måltider, taler og festligt samvær. Kombinationen af faglig forening og fagforening rækker langt og har, som tidligere formand Klaus Frederiksen udtrykker det, på mange områder sikret, at "det går, som det bør gå" i forhold til ansættelsesforhold og forståelsen for at vælge at fastholde den interne entreprenørmodel frem for den mere anonyme arbejdskraft.

230 års ledererfaring udfoldes gennem interviews med syv kirkegårdsledere, hvor det igen og igen pointeres, hvor vigtigt det er, at lederen er sig bevidst om, hvad der er kerneområderne, og hvordan indsatsen skal fordeles imellem kirkegård, administration og styring. Specielt ansvaret som kulturbærere og arbejdet med at højne standens anseelse sættes der fokus på.

Man kan blive helt højstemt ved at læse tidligere departementschef Finn Langager Larsens overvejelser om kirkegårdslederens basisdrivkraft, nemlig at opfatte opgaven som et kald og en sikker fornemmelse for, hvad der er sømmeligt. Han slutter med at tro på, at fagligheden også fremover kan sejre over den fremstormende djøfisering. Gode ord til forståelse af, hvor betydningsfuld mesterlæren stadig er.

Med små hverdagshistorier, overraskende hændelser og løsninger under overskrifter som *kærestefolk*, *sjælesorg*, *vandproblemer* og *gravstedsvalg* sættes fokus på, hvordan det daglige praktiske arbejde også kræver indsigt, situationsfornemmelse og erfaring.

Hele vores samfund og dermed også kirkegårdsforvaltningen bliver underlagt flere og flere regler, og papir, pen og blæk er blevet erstattet af elektroniske maskiner, regneark og indberetningskrav. Med 55.000 årlige begravelser og 800.000 aktive gravsteder kan digitalisering overordnet set nok være et kærkomment værktøj. Torben Stærgaard fra Kirkeministeriet fører læseren gennem nutidens og fremtidens elektroniske muligheder, som er nødvendige arbejdsredskaber i en verden med svært forståelige begreber som elektroniske dødsattester, GDPR-krav, databeskyttelse m.v. Til sidst sluttes med en redegørelse for udarbejdelse af adfærdskodeks i en digitaliseret arbejdsdag og en kodeks om kirkegårdens drift som nyeste muligheder. En nyttig afslutning kunne være lidt overvejelser om den online kirkegård; kan den være med til at sløre de fundamentale humane værdier med

hensyn til mindelighed, tolerance og forståelse? De tanker må læseren selv gøre sig.

Et nyt ord, *Folkekirkegård*, bringer helt nye tanker ind omkring kirkegårdens fremtidige udformning og anvendelsesmuligheder. Slutartiklen, skrevet af kirkegårdsleder Hanne Ertebølle Gerken, sætter fokus på en vigtig og nødvendig drøftelse. "En kirkegård er noget helt særligt. Så snart du træder ind ad lågen, bliver du sat i en stemning, som kun findes her," skriver forfatteren; vigtige ord, som skal sættes i fokus. Liv og død kædes sammen, fortællingen om dem, som var, og det liv, der blev levet, skal fortsat kunne aflæses, vække minder og være med til at skabe sammenhæng og plads til indre ro og fordybelse. At løsninger skabes gennem en slags folkeliggørelse med forskellige events, gyngehygge og bistader, kan forekomme at være en usikker vej. Det fortravlede, dynamiske dagligdagsmenneske har måske mere brug for stillesteder med en aleneplads mellem gravene og tid for den helt personlige eftertanke.

Skal der som afslutning peges på svagheder, kunne man måske ønske sig, at teksterne var suppleret med lidt flere fakta, tal og oplysninger om forskellen på arbejdet og bemandingen i by og på land, det kunne være støttepunkter for den overordnede forståelse af, hvad der egentlig forvaltes.

De fine tegninger, tegnet af landskabsarkitekt Signe Moos, bruges primært som deleblade mellem artiklerne, de er fine pauser i læsestoffet, men de forekommer udvalgt lidt tilfældigt og kunne måske være anvendt med øje for en bedre sammenhæng med den enkelte artikels indhold.

Helt overordnet bringer det lille jubilæumshæfte indsigt og forståelse for et helt særligt fag og for kirkegårdene som vores betydningsfulde fælles kulturværdier, som måske af mange er lidt upåagtede. Dertil sætter læsningen mange nye tanker i gang om, hvordan langsomheden, som jo ligger i kirkegårdens DNA, kan forvaltes og udvikles i et samfund, som stiller krav om hurtighed og forandring. I mødet mellem fortid, nutid og fremtid byder netop kirkegården på helt særlige muligheder, hvor det enkelte menneske kan forsøge at begribe livets puls og dødens ro.

Nu står tilbage at ønske sig, at fremtiden forvaltes med samme faglighed og forståelse for kirkegårdenes helt særlige udtryk og muligheder.

Tillykke med de første 100 år.

